

IN MEMORIAM

Prof. Em. Dr. Jaap van Bergeijk (1934 - 2007)

Met leedwezen vernamen wij dat Professor Emeritus Jaap van Bergeijk op 28 juli jl. op 73-jarige leeftijd is overleden. Jaap was van 1980 tot 1996 hoogleraar Pedagogiek en Algemene Didactiek aan Wageningen Universiteit, bij de toenmalige vakgroep Pedagogiek en Didactiek. Hij heeft vanaf het begin de vakgroep meegemaakt. Hij is aangesteld in 1964 en was jarenlang de eerste en enige medewerker van F.W. Prins, die van 1964 tot 1977 verantwoordelijk was voor de voorbereiding van studenten in Wageningen op het leraarschap. In die jaren verzorgde Jaap ook onderwijs ten behoeve van de MO-opleiding Landbouwkunde. Oud-leraren spraken vaak met grote waardering over zijn bijdragen aan die opleiding.

Mede in verband met het aangekondigde vertrek van zijn voorganger, werd hij in 1972 tot lector benoemd. In de daarop volgende jaren gaf hij leiding aan de lerarenopleiding die zich in die jaren in een grote belangstelling van de zijde van studenten mocht verheugen. Jaarlijks waren er meer dan honderd deelnemers. Onder hen waren vele prominente emeriti en oudere hoogleraren van Wageningen Universiteit, die destijds (ook al) tijdens of na hun studie een tijd lang voor de klas stonden in het middelbaar onderwijs of aan een landbouwschool. Als voorzitter van de Vaste Commissie Lerarenopleiding van de Faculteit heeft hij veel werk verzet om ook in Wageningen te komen tot een volwaardige lerarenopleiding.

Zijn dissertatie in 1971 trok in die tijd veel belangstelling, mede dankzij de uitgave van een handelseditie. Bij verschillende opleidingen stond zijn werk op de boekenlijst. Hij verbond zijn onderzoek naar de interactieprocessen tussen docenten en studenten met de opleiding van leraren in Wageningen. In een persoonlijk gesprek dat ik enkele jaren geleden met hem had over de ontwikkelingen binnen de huidige leerstoelgroep Educatie- en competentiestudies, gaf hij aan dat een belangrijk motief voor het opnemen van de in-

teractie-analyse in de lerarenopleiding in Wageningen was gelegen in het feit dat deze analyse vrij exact is; hij vond dat goed passen bij de bèta-instelling van veel Wageningse studenten. Tot aan de renovatie van de Leeuwenborch enkele jaren geleden, waren in de kelderlokalen resten te zien van de tijd dat er volop werd geobserveerd in lessituaties; diverse bouwkundige voorzieningen en apparaten waren de stille getuigen van de coderingssystematiek, die destijds op zeer geavanceerde wijze werd toegepast in onderzoek en onderwijs. In het huidige onderzoek van de leerstoelgroep wordt nog steeds aandacht besteed aan de interactie tussen docenten en studenten enerzijds en studenten onderling anderzijds, maar dan in computer-ondersteunde leeromgevingen.

In de jaren tachtig verschoof de aandacht van Jaap in de richting van onderzoek- en ontwikkelingsprojecten ten behoeve van het agrarisch onderwijs. Bijgestaan door de toenmalige onderzoekskoördinator, Dr. Wout van den Bor, nam hij het initiatief tot de Agrarisch Onderwijskundige Reeks. In deze reeks verschenen tal van publicaties. Ook stond hij aan de wieg van de vorming van de tweedegraads lerarenopleiding in de agrarische vakken en daarmee aan de vorming van de huidige Stoas Hogeschool. De tijden veranderden en in 1995 kwamen de Universiteit Utrecht en de toenmalige Landbouwuniversiteit Wageningen overeen dat de Universiteit Utrecht inzake de universitaire lerarenopleidingen zou optreden mede namens Wageningen Universiteit. Wageningen kreeg toestemming om te fungeren als opleidingsplaats voor een beperkt aantal studenten voor de lerarenopleidingen biologie en economie. Na verloop van tijd is dit veranderd in het doorverwijzen van studenten naar de lerarenopleidingen aan de Universiteit Utrecht. Daarvoor volgen de studenten eerst het Oriëntatieprogramma voor de lerarenopleiding. Dit programma, dat sinds 1985 wordt verzorgd, trekt nog steeds grote aantallen stu-

denten, en ook zij maken kennis met verschillende interactievormen in onderwijsleersituaties.

Midden jaren tachtig was Jaap vanwege gezondheidsproblemen voor het eerst geruime tijd uitgeschakeld. Na zijn terugkeer heeft hij zich ondanks zijn fysieke beperkingen nog jarenlang – aanvankelijk voltijds en later deeltijds – op bewonderenswaardige wijze ingespannen voor de belangen van de vakgroep en van de vele medewerk(st)ers. Hij heeft zijn lange ziek-zijn altijd met een bewonderenswaardige goede moed en opgewektheid gedragen, tot op het einde toe.

Jarenlang bekleedde Jaap de functie van waarnemend rector en was hij lid van het College van Decanen. Daarnaast was hij lid van de Onderwijsraad. Verder was hij vele jaren hoofdredacteur van “Pedagogisch Tijdschrift – Forum voor Opvoedkunde”. Ook droeg hij bij aan ontwikkeling en onderzoek van onderwijs in ontwikkelingslanden. Met hem had de universiteit een eminente autoriteit in het vakgebied van de pedagogiek en didactiek in haar midden.

Wageningen Universiteit is Prof. Dr. Jaap van Bergeijk grote dank verschuldigd en gedenkt hem met diepe genegenheid. Wij wensen Mevrouw Van Bergeijk en de kinderen en kleinkinderen en overige familie sterkte om het gemis aan hem te dragen.

Prof. Dr. Martin Mulder,
hoofd leerstoelgroep Educatie-
en competentiestudies,
Wageningen Universiteit,
met dank aan
Drs. Ad Leeuwis,
Drs. Cees van Dam
en *Ir. Minny Kop*